

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Vida Petrović Škero, Višnja Arandjelović, Zlatko Čobović, Ljiljana Smajlović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Zorica Višnjić i Dragan Đorđević, na sednici održanoj 30.1.2020. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom na naslovnoj strani i stranama 12. i 13. pod naslovima “Monika mi je pobegla 4. dana, ali sam je stigao” i “Zapretio sam joj da ću joj ubiti roditelje, pa se vratila!”, objavljenim 9. januara 2020. godine, , dnevni list “Kurir”

1. prekršio je tačku 2 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije, po kojoj mediji imaju pravo na različite uređivačke politike, ali je obaveza novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja,

2. prekršio je tačku 5 Odeljka IV (Odgovornost novinara), o obavezi novinara da štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina i drugih ugroženih grupa,

3. prekršio je i tačke 1 i 4 Odeljka VII (Poštovanje privatnosti), po kojoj novinar mora da poštuje privatnost, dostojanstvo i integritet ljudi o kojima piše, kao i da mora da osigura da dete ne bude ugroženo ili izloženo riziku zbog objavljivanja njegovog imena, fotografije ili snimka sa njegovim likom, kućom, zajednicom u kojoj živi ili prepoznatljivom okolinom.

Nalaže se dnevnom listu “Kurir” da ovu odluku objavi u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Aleksandra i Robert Karimanović podneli su žalbu Savetu za štampu zbog teksta kojim je, kako su naveli, Kodeks novinara Srbije prekršen na štetu njihove maloletne ćerke, žrtve nasilja. Istakli su da su prekršene odredbe iz poglavlja Poštovanje privatnosti, koje novinare obavezuju na poštovanje privatnosti i dostojanstva osobe o kojoj pišu, kao i na to da ne smeju da dozvole dete bude ugroženo zbog objavljivanja njegovog imena i fotografije. Reč je o tekstu koji sadrži navodni iskaz iz istražnog postupka osumnjičenog za otmicu, u kojima se iznose detalji o tome kako je maltretirao devojčicu.

U odgovoru na žalbu, advokat izdavača, Branislav D. Glogonjac, naveo je, između ostalog, da su sve tvrdnje roditelja neosovane, te da objavljene informacije ni na koji način ne ugrožavaju dete, niti ga izlažu riziku, kao i da je reč o događaju koji je veoma potresao celu

zemlju i za koji je interesovanje javnosti bilo ogromno i nakon što je devojčica pronađena. Istakao je i da je u spornom tekstu lice devojčice zamagljeno i posebno naglasio da bi bilo kakvo sankcionisanje medija u ovom slučaju moglo da ima za posledicu to da mediji ubuduće neće hteti ni da izveštavaju u sličnim slučajevima.

Komisija za žalbe je u uzela u obzir i to da je na isti tekst, sem roditelja, žalbu podnelo Ministarstvo kulture i javnog informisanja Republike Srbije, organizacija Autonomni ženski centar, kao i više građana koji su bili uznemireni objavljenim sadržajem. Ove žalbe nisu posebno razmatrane, budući da se odnose na sadržaj na koji su se žalili i roditelji, koji su ovlašćeni da zastupaju interese svog deteta.

Komisija je zaključila da tekst, uz koji je objavljena i fotografija devojčice, bez obzira što je zamagljena, ozbiljno ugrožava njena prava, narušava joj privatnost i dostojanstvo i dodatno je viktimizuje. Za objavljivanje jezivih detalja o maltretiranju koje je preživela, nije postojao nikakav javni interes, što ovaj prekršaj čini još težim. Prava ozbiljno traumatizovanog deteta brutalno su prekršena, po oceni Komisije, isključivo zarad senzacionalizma. Članovi Komisije smatraju neprihvatljivim to što advokat redakcije na neki način poistovećuje interesovanje javnosti sa javnim interesom, objašnjavajući zašto su informacije iz njenog privatnog života objavljivane i nakon što je pronađena.

Komisija veruje da je u najboljem interesu ovog deteta da njen lik bude što pre zaboravljen u javnosti, kako bi mogla da nastavi da živi posle svega što je preživela, te da joj je ovakvim "izveštavanjem" naneta nadoknadiva šteta za ceo život. Ako su njena fotografija, pa i neki lični podaci morali biti objavljeni dok je trajala potraga za njom, čim je pronađena nije bilo više nikakvog razloga da se objavljuju ni fotografije, ni drugi detalji iz domena njene privatnosti.

Komisija je, zato, zaključila da je prekršena obaveza novinara da štiti prava i dostojanstvo dece i žrtava zločina, kao i obaveza da osigura da dete ne bude ugroženo objavljivanjem ličnih podataka. U smernicama Kodeksa novinara Srbije, koje detaljnije razrađuju obaveze medija i urednika u ovoj vrsti poštovanja prava, dostojanstva i privatnosti jasno je naznačeno da, prilikom izveštavanja o nesrećama i krivičnim delima, nije dozvoljeno objavljivanje imena i fotografija žrtava i počinitelja koje ih jasno identifikuju. Takođe, da novinar mora da ima svest o moći medija, odnosno o mogućim posledicama po žrtvu ili počinioca ukoliko se otkrije njihov identitet. Posebno mora da ima u vidu težinu mogućih posledica u slučaju eventualne greške/pogrešne pretpostavke u izveštavanju. Osim toga, čak i ukoliko nadležni državni organi objave podatke koji spadaju u domen privatnosti počinioca ili žrtve, mediji tu informaciju ne smeju da prenose, jer greška državnih organa ne podrazumeva „dozvolu“ za kršenje etičkih principa profesije. Predstavnici državnih i javnih institucija koje se bave zaštitom dece ponekad nisu svesni uticaja medija i načina njihovog rada. Podaci koje zbog toga pružaju novinarima često podrazumevaju otkrivanje identiteta maloletnika. Novinar ne sme da zloupotrebi njihovu dobronamernost ili neznanje. Informacije dobijene od lekara, socijalnih radnika, vaspitača, i tako dalje, a koje direktno ili indirektno upućuju na identitet maloletnika, ne smeju da budu objavljene. Spornim tekstom pogaženi su svi ovi principi profesionalnog izveštavanja

Članovi Komisije, osim toga, veruju i da je prekršena i tačka Kodeka koja se odnosi na obavezu jasnog razlikovanja činjenica od pretpostavki i nagađanja, budući da joj nije poznato da li objavljene informacije zaista potiču iz istražnog postupka, odnosno da li je iskaz osumnjičenog zaista autentičan. U nekim ranjim sličnim slučajevima, kada su takođe objavljivani slični detalji, ispostavilo se da je reč o izmišljenim „podacima“, pa je moguće da je to i ovoga puta slučaj, što bi trebalo da bude poznato nakon postupka koji je pokrenuo Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti.

Komisija ukazuje i na to da je tekstom prekršeno i pravo na pretpostavku nevinosti osumnjičenog.

Komisija za žalbe ocenjuje kao neprihvatljivo i upozorenje advokata da će, ako mediji budu „sankcinisani“ možda ubuduće odbiti da izveštavaju i tako pomognu u pronalaženju nestalih osoba i smatra to pritiskom na rad Saveta za štampu.

Beograd, 30.1.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić